

Integratie is werk voor de hele samenleving

Bij integratie wordt al te vaak en al te snel naar de overheid gekeken. Terwijl de samenleving zelf ook veel kan doen. Zo was ik eind 2018 uitgenodigd voor het afscheid van de bestuursvoorzitter van het OLVG ('hét stadsziekenhuis van Groot-Amsterdam'). Er werd mooi gesproken, maar ook opvallend fraai gezongen door het OLVG-koor, bestaande uit zo'n dertig personeelsleden van het ziekenhuis (dacht ik aanvankelijk).

Op de receptie na afloop sprak ik een van de leden van het koor aan, en complimenteerde hem met hun optreden. Tot mijn verbazing bleek toen dat het OLVG-koor weliswaar een 'huiskoor' was, dus bestaande uit personen die bij het OLVG werken, maar dat er ook een paar uitzonderingen waren op die regel. En bij toeval stond ik te praten met een van die uitzonderingen.

Deze zanger, laten we hem *Damir* noemen, was 33 toen hij in 1994 als Bosnische vluchteling in Nederland arriveerde. Een aantal jaren later – hij woonde inmiddels in Amsterdam – liet hij zijn moeder overkomen in verband met haar gezondheidsproblemen, en werd hij haar mantelzorger. In die rol bezocht hij regelmatig het OLVG, en zo liep hij op zekere dag tegen een optreden aan van het OLVG-koor.

Damir meldde zich prompt bij de dirigent van het koor, vertelde over zijn passie voor zingen en vroeg of hij mee mocht doen. En nu is hij dus alweer heel lang een vast en enthousiast lid van het OLVG-koor. Damir is niet van het OLVG, maar hij hoort er wel echt bij. En dat vervult hem met een gevoel van trots en maakt hem intens gelukkig. Toen hij mij dit bijzondere verhaal vertelde, op die receptie, stond hij letterlijk te stralen.

Ik was verbaasd. Maar eigenlijk is het helemaal niet zo verbazingwekkend dat een vluchteling in Nederland aansluiting vindt bij een koor. Nederland beschikt immers over zowat de hoogste koordichtheid van de wereld. In 2015 heeft de European Choral Association, het Europese netwerk van korenorganisaties, daar voor het eerst ooit serieus, vergelijkend onderzoek naar gedaan.

Niet iedereen denkt er dagelijks over na, maar in Nederland is zingen veel groter dan voetbal. Volgens dit Europese onderzoek zingt hier 10,7 procent oftewel 1,786 miljoen van de inwoners in groepsverband. En daarvan zingt er 5,8 procent in koren, 2,7 procent in andere verbanden en 2,2 procent in informele zanggroepen. Op basis hiervan wordt het totaal aantal koren in ons land geschat op 32.000. Voetbal werd daarentegen in 2018 in georganiseerd verband gedaan door 1,209 miljoen Nederlanders in 3.017 voetbalverenigingen.

Stel je voor dat de koren van Nederland zich zouden laten inspireren

PAUL VAN SETERS

Hoogleraar aan Tilburg University

door het verhaal van Damir en het OLVG-koor, en dat ze vluchtelingen zouden uitnodigen om met hen mee te zingen. Als ieder koor vijf vluchtelingen adopteert, krijgen 160.000 vluchtelingen een enorme steun in de rug bij hun maatschappelijke integratie. En de koren zelf winnen er ook bij: meer leden, meer noten op de zang, meer maatschappelijke relevantie.

Wie verder op zoek gaat naar een uitwerking van een dergelijk initiatief voor Nederland, komt al gauw op het spoor van het Canadese *Private Sponsorship of Refugees Program*. In dit programma kunnen individuele burgers en burgerorganisaties tijdelijk de volledige verantwoordelijkheid op zich nemen voor vluchtelingen. Het gaat om de selectie van vluchtelingen, hun reiskosten, hun

opvang (woning, kleding, voedsel), hulp bij het vinden van scholen voor hun kinderen, hulp bij het vinden van werk, enzovoort.

Zo zijn er in de ruim veertig jaar sinds de start van dit programma in 1978 300.000 vluchtelingen in Canada toegelaten. Dat is een derde van het totale aantal toegelaten vluchtelingen.

Ook in Nederland zijn wij vertrouwd met burgerinitiatieven en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor het welzijn van vluchtelingen. Maar de mobiliserende rol van de samenleving ofwel *civil society* is niet zo groot als in Canada. We hebben daar in feite een blinde vlek voor.

Dat blijkt ook uit het recente rapport van de Sociaal-Economische Raad, getiteld *Integratie door werk: meer kansen op werk voor nieuwkomers* (SER, 2019). In dat rapport worden er allerlei belangrijke en relevante aanbevelingen gedaan, die de minister van Sociale Zaken (die om dit rapport had gevraagd) allemaal zou moeten overnemen. Maar daarin schuilt ook meteen de tekortkoming van het rapport: het richt zich in feite uitsluitend tot de overheid en wat die zou kunnen of moeten doen.

Het SER-rapport verwijst inderdaad een enkele keer naar NGO's, maatschappelijke organisaties en private partijen, maar die verwijzingen zijn niet uitgewerkt en spelen geen enkele rol in de aanbevelingen. Het OLVG-koor, de 31.999 overige koren in Nederland en alle zeventien miljoen Nederlandse burgers zouden de minister en zijn beleidsfabriek in feite toch helemaal niet nodig moeten hebben om zich in ons land actief in te zetten voor de integratie van vluchtelingen.

Literatuur

European Choral Association (2015) *Singing Europe. Rapport te vinden op europeanchoral-association.org.*

SER (2019) *Integratie door werk: meer kansen op werk voor nieuwkomers*. SER-verkenning 19/04.